

BUDAPESTI HIRLAP

M megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egész évre 280 korona, félévre 140 kor., negyedévre 70 kor., egy hónapra 25 kor. Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1 korona.

Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.

Főszerkesztő:

Rákosi Jenő

Helyettes főszerkesztő:

Csajthay Ferenc

Szerkesztőség: VIII. ker., Röck Szilárd-utca 4. sz.

Igazgatóság és kiadóhivatal: VIII. ker., József-körút 5. szám.

Telefonszámok: József 43, József 53, József 63, József 23-84.

Elvégeztetett.

Budapest, jun. 4.

Ma délelőtt tíz órakor megkondultak a harangok, minden templomban szólt az orgona és az égbe szállt a magyar imádság, a magyar bánat, a magyar könyörgés. Az utcák forgalma megállt. A kereskedők becsukták boltjukat. Az iskolákban elnémult a tanító rendes tanítása, hogy a mai fekete napot szavával bevessé a gyermekvilág lelkébe. Ezek és ezek zárando-koltak kegyeletes nemzeti emlékek elé. A nemzetgyűléshez elnöke beszédet intézett arról, hogy ez a békeszerződés ugy erkölcsileg, mint anyagilag lehetetlenségeket tartalmaz és lehetetlen dolgokra senki sem kényszeríthető. A református templomban a Kálvin-téren *Barabás* Samu esperes, maga is menekülő, olyan imádságot mondott, hogy hallgatósága hangos zokogásra fakadt.

Egy szörnyű, egy óriás, lelki tiltakozás volt ma a főváros minden lélekzetele azokban az órákban, a mikor a Trianonban aláírták a magyar békeszerződést.

Mégis ez az aláírás azt jelenti, hogy tudomásul vettük, elfogadtuk a valóságot, a mely ellen tehetetlenek vagyunk a pillanatban. Nem roszhiszeműen, nem mentális rezervációval, hanem fizikai kénytelenségből. A hogy Krisztus egykor vállára vette a keresztet. Vállunkra vetjük ma a békekeresztjét. De nem minket feszítettek fel rá. Mi csak visszük. Erre a keresztre is az Igazság van felfeszítve és nekünk kell, a kiknek vállára tétetett, az Igazságot élve levennünk róla. Az teszi könnyebbé a kereszt súlyát, hogy az Igazságot visszük rajta. De csak a súly könnyű. Az Igazság levétele és diadalra juttatása nagy, nehéz és keserves munka lesz. Rablók és tolvajok jöttek és kifosztottak bennünket: ezt csak kezünk munkájával, arcunk verejtékével pótolhatjuk. Pogányok ültek örökünkbe és őket onnan kitudni nem lehet, csak félelmetesebb, nagyobb erkölcsi, kulturai és férfiúi erővel. Forradalmak megdúlták, megbontották erkölcsi integritásunkat, megszágták ősi alkotmányunkat, megtépték társadalmi rendünket és békénket, kipusztítottak bennünket vagyonunkból, szerzeményünkől, elszedték tőlünk egy élet munkájának drága gyümölcsét, lerombolták hagyományainkat, az állami rend kapcsait meglazították, a kölcsönös szeretet helyébe plántálták közibénk a gyűlöletet, a boszúállás szenvedelmét ránk szabadították, elpredálták minden fizikai és erkölcsi erőnket és most sebzett és meztelen testünkre teszik rá egy békeszerződés vasbilincseit, melynek föltételei teljesíthetetlenek.

Igy állunk a világban 1920 június negyedikén: Erről kiáltoztunk ma — még az a száj is, a mely néma maradt összeszorított fogával — templomban, utcán az égre.

De tudjuk: Európa nem akarja még kiállításunkat meghallani, az Égnek nincsen szüksége a mi kiállításunkra. De egyszer meg kell hallania ezt a kiáltó szót: *önönmagunknak*. Nekünk kell, hogy a vesénkbe vágjon, kell, hogy a lelkiismeretünkbe hasítson, mert mi vagyunk az az elátkozott nemzedék, mely ezt a nemzedék hozta. És mi vagyunk az a nemzedék, melynek el kell ezt a rettenetet fordítani a nemzetről áldozattal, munkával, magunkhaszállással, mellünkverésével és az igazság elszánt szolgálatával.

Nézetek körül! Mától fogva Magyarország hivatalosan s Európa szemében régi területének egy harmadára zsugorodott össze. Mától fogva a husz millió magyar állampolgár

lefogyott hét millióra. Mától fogva a tizenegy millió magyarból négy millió idegen népek zsarnoki kényére vettetett.

Miképpen teszitek mindezt jóvá, ha a megmaradottak nem az egyetértésben, nem a szeretetben, nem a munka nemes versenyében, nem a keresztényi türelemben s a kölcsönös megbecsülésben keresik az erőt, hanem fenhéjzásban, gyűlölségben, erőszakban, türelmellenségben, igazságtalanságban és önző szükségletben.

Széchenyi István kegyelmet kért az apagyilkos számára, ha magyar, mert hisz oly kevesen vagyunk magyarok. Vészt hoz magára s a magyarra, az egész nemzetre az, a ki éppen a nagy szerencsétlenség napjaiban akar változtatni a magyarban. Mert szükségünk van a nagy tusában, a nagy helyrehozásban, a nagy újjászületésben mindenkire, a ki magyar, a ki magyar akar lenni, a kinek itt élni-halni kell, a kikkel egy életen át egy kenyéren élünk, a kiknek valaha a poharából ittunk, a kikkel

együtt örültünk, a kikkel együtt szenvedtünk börtönt és üldözést.

Mindre szükségünk van, a kik itt maradunk, hogy mai fogadalmunkat beválthassuk és visszahozhassuk azokat, a kiket önkény és erőszak elszakítottak tőlünk. A történelem rettentő bélyegét fogna azokra sütni, a kik a megpróbáltatás ez idején nem az egyetértést munkálnák, a kik nem szétvert nyáj megretlent juhait iparkodnának összeszedni, hanem a duló farkasok példáját követve járnának közöttünk prédát keresve.

A közpálya szolgálata ma önfeláldozás a komoly férfiak részéről. A polgárok sorsa pedig türes, lemondás és inség. Ki az a lelketlen, a ki ezt a tragikus helyzetet súlyosbitani merné? Nagy emberi erkölcs, nagy férfias önzéret, nagy keresztény erény és becsületes hazafiság az, a mit mindenkitől várunk, sőt követelnünk kell, hogy keresztünk alatt le ne roskadjunk és a fölfeszített igazságot ismét sorunk trónjára ültethessük.

Megtörtént a béke aláírása.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Párisból június 4-én:

A magyar békeszerződést ma délután 4 óra 30 perckor Versaillesban aláírták. (Havas-ügyenökség.)

A nemzeti gyász.

A kormány megbízottai ma írták alá Párisban azt az okmányt, a mely Magyarország megcsönkítését foglalja magában.

A mai nap a nemzet fájdalmának, a nemzeti gyásznak és megdöbbenésnek, de egyben a tiltakozásnak s a jövőbe vetett rendíthetetlen hitnek és bizodalomnak napja volt. A főváros minden testülete s lakosságának minden rétege megkapó érzelmi mélységgel juttatta kifejezésre hazafias szívének forró dobbanását.

Az alábbiakban foglaljuk össze a mai nap megrázó s egyben lélekemelő eseményeit.

A nemzetgyűlés tiltakozása.

A nemzetgyűlésnek ma ünnepies ülése volt s a képviselők feketében, mélyen megilletődött lélekkel jelentek meg az ülésen.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után *Rakovszky* István elnök fölcmlkedett s a következő beszédet mondotta:

T. Nemzetgyűlés! (Halljuk! Halljuk!) A mai napon Magyarország egy történelmi fordulópont-hoz érkezett. Ma írják alá ama békeszerződést, mely ezeréves országunk szétaraboltságát kimondja. Békeszerződésnek nevezik azt, a mi nem az ígért örök békét, de örök békétlenséget, (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán) nem nyugalmat, de folytonos nyugtalanságot, (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán) nem szeretetteljes együttműködést az emberiség nagy és nemes céljai elérésének érdekében, de széthuzást és ellenszenvet alkalmas teremteni a népek között és új hosszantartó viszályok csiráját hinti el mesterségesen, (Ugy van! Ugy van! Taps a Ház minden oldalán.)

Rupert Rezső: Hadüzenet béke alakjában.

Az elnök: A kényszer hatása alatt ezt az ugynevezett békeszerződést aláírjuk. De a lehetetlen dolgokra senki sem kényszeríthető. Ez a szerződés ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben oly lehetlenséget tartalmaz, (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán) a melyek meg nem valósíthatók. (Ugy van!) Minden igazságtalanság követlenség el az egyeseken, vagy nemzeteken, megbosszulja magát és minden igazságtalanságnak megvan az a mélységes megtorlása, hogy belőle a jónak bőséges forrása fakad. (Ugy van! Ugy van! Taps a Ház

minden oldalán.) Bizzunk e gyásznapon az isteni Gondviselésben, bizzunk nemzetünk szívósságában, a mely egy évszázadon át Európa védőpajza volt. Bizzunk népünk sok jó tulajdonságaiban és bizzunk végre saját erőnkben, melyet kitarító munkával fejlesztve, igazolni fogjuk ama régi közmondást: *Ne bántsd a magyart!* (Élénk helyeslés és taps a Ház minden oldalán.)

A tőlünk elszakított országrészeknek pedig azt üzenjük: *ezerévi együttlét után váltunk kell, de nem örökre!* (Félkiáltások: Nem válunk! Soha!) E pillanattól kezdve minden gondolatunk: éjjel-nappal minden szivdobbanásunk arra fog irányulni, hogy régi dicsőségben, régi nagyságban egyesülhessünk velük és a mikor őket a bucsunál még egyszer szívéinkhez szoritjuk, szíveink ugy egybeforrnak, hogy azokat *semmi ármány, semmi erőszak, semmi hatalom elválasztani nem tudja.* (Félkiáltások: Nem bucsuzunk! A nemzetgyűlés tagjai föltámasztják helyükről és tapsolnak.)

Indítványozom, hogy nagy fájdalomunk jeléül a nemzetgyűlés ma ülést ne tartson. Legközelebbi ülését holnap délelőtt 10 órakor a mai napirenddel tartsa, azzal a megjegyzéssel, hogy — interpellációs nap lévén — az indítvány- és interpellációs-könyv is fölolvastassék.

A Ház így határozott és ezzel az ülés véget ért.

Gyász az utcán

A döbbenetes esemény hatása fájdalmasan tükröződött vissza a főváros képén. Délelőtt tíz órakor megkondultak a harangok, a főváros utcáin megszűnt a vérkeringés, megállott az élet. Az összes bálhelyiségek bezárultak. A villamosok megállottak és a kávéházak és vendéglők ablakai és aitiói fölé is lehocsátkoztak a vasredők, mintegy elrekesztve ezzel a kárpittal a szórakozásoknak és szelíd élvezeteknek színpadait. A főváros lakossága is részint a templomokban imádkozott az egék utá-hoz, részint pedig gyülekezetekben és felvonulásokban vett részt, a hol a fájdalomnak, de egyúttal a büszke dacnak érzetével is tiltakoztak a rajtunk elkövetett erőszak ellen.

A menekültek néma tüntetése a békeszerződés ellen.

A Budapestien tartózkodó menekültek impozáns demonstrációt rendeztek ma délelőtt a Magyarországot megcsönkítő békeszerződés ellen. A főváros